

- 13). Iemand wil weten waar Piet ergens is. Het antwoord brengt hem niet veel verder.
A: "Woor iz-onze Piet?"
B: "In z-n vel as-ie nie gestreupt is". (9-2-1969)
- 14). Een spottende vermaning:
"Mense van Gemert, Boekel en Eèrep, wa moet-er van "allie toch worre?"
- 15). Spottend, als iemand erg verlegen is:
"Verlaege poeskes haole-n- 't spek oit de pot". (Als ze "de kans krijgen, zijn ze zo verlegen niet). (25-1-1969)

Tot de volgende keer.

Hebt U op- of aanmerkingen? Gaarne aan

W.J.Vos.

Nieuw adres m.i.v. 10 sept. 1970.

Korhoenhof 9

Nuenen.

EEN BEZOEK AAN HET KASTEEL VAN HEESWIJK EN DE ABDIJ
VAN BERNE.

Met 19 leden van onze Heemkundekring gingen we op woensdag 2 september 1970 naar Heeswijk, om aldaar het kasteel en de Abdij te bezichtigen. Eerst bezochten we het kasteel, waar de bewoner van het poortgebouw, de hr. de Visser ons rondleidde door de grote zalen en kamers. Het oudste gedeelte, de fundamenten en kelders met muren van 3 meter dik, dateren van de 12e eeuw; vóór die tijd heeft er waarschijnlijk een houten kasteel gestaan. De kasteelheren waren heren van Heeswijk en Dinther, waarvan in een van de zalen de wapens zijn opgehangen van circa 1100 en 1200. De buitenkant van het kasteel is voor enige jaren door Monumentenzorg keurig gerestaureerd.

Binnen vindt men over de verschillende vertrekken verdeeld, o.m. een groot aantal schilderijen, waarbij portretten van de hele familie van den Bogaerde van Terbrugge, waaraan sedert 1832 het kasteel in eigendom toebehoort; de leden hiervan hebben in de loop van de jaren een grote en kostbare col-

lectie antiquiteiten bijeengebracht. Een groot gedeelte hiervan werd tengevolge van een erfenis-kwestie kort voor 1900 op een openbare veilig verkocht. Door de tegenwoordige baron, de hr. G.v.d. Bogaerde van Terbrugge zijn later weer een groot aantal antiquiteiten op het kasteel van Heeswijk bijeengebracht.

Er zijn een aantal oude slag-, steek- en schietwapens te zien, o.a. een musket, diverse achterladers, knotsen en hellebaarden. Goed bewaard is ook een zgn. chinese kamer met geheel chinees beschilderd behang en plafond, welke kamer voor enige jaren ieder jaar enige keren werd gebruikt voor een diner na een jachtpartij op de gronden van het kasteel. Dit vertrek staat in verbinding met de keuken, die voor een groot deel nog in de oude toestand is. Op de slaapkamers vindt men nog de hemelbedden met bedpan; verder is er nog een gedeelte van het familie-tafelzilver te zien en antiek glaswerk. De tijd voor bezichtiging uitgetrokken was aan de krappe kant, zodat niet alles kon bekeken worden.

Om half vier arriveerden we op de Abdij, waar de archivaris, de Eerw. Heer van Bavel onze gids zou zijn.

Hij liet ons eerst een K.L.M. luchtfoto zien, om een indruk en overzicht te geven van de ligging van de verschillende delen en wees de plaats aan, waar we ons bevonden, links vooraan in het oudste gedeelte, het zgn. Slotje. In de hal van het gastenkwartier wees hij ons op het wapenbord, waarop de wapens van alle abten sinds 1134, het stichtingsjaar van de Abdij, zijn afgebeeld met de namen van de personen en met vermelding van het aantal jaren, dat ze geregeerd hebben. Sinds 1534 zijn de wapens bekroond met mijter en staf, die krachtens een privilegie van Rome vanaf die tijd door de abten van Berne mochten gebruikt worden, hetgeen de status van de Abdij tegenover de buitenwereld in die tijd zeer verhoogde. Zijn de oudste wapens over 't algemeen zeer eenvoudig, bij die van later tijd vindt men er diverse, die heraldisch eigenlijk niet helemaal juist zijn.

In een van de spreekkamers, die in het Slotje liggen, konden we een paar mooie kasten bewonderen, waarin een blauw en rijk versierd eetservies stond, dat ook nu nog wel eens wordt gebruikt en enige wedgwood schalen. Van de schilderijen is bijzonder merkwaardig een 17e eeuwse afbeelding

van de vroegere Abdij, zoals ze gelegen was in Berne aan de Maas op een soort schiereiland. Het stuk is van de hand van de schilder Meerhout. De hr. van Bavel vertelde hierbij, dat uit de opgravingen, die een aantal jaren geleden in Berne zijn gedaan, is gebleken, dat de afbeelding juist is, waaraan vroeger nog wel eens werd getwijfeld.

In de zgn. zaal hangt een mooi 15e eeuwse drieluik, de aanbidding der Driekoningen; er staat een gave rankenkast met als inhoud o.a. kleurig; antiek glaswerk en enige snuisterijen. Diverse porseleinen en aardewerk borden, Chinees, Japans en Delfts sieren de lambrizeringsrand langs de muren, afgewisseld door een tweetal mooie kleinere kasten met erop een vroeg 15e eeuwse houten beeldje van Cunera met de wurgdoek en een later Maria-beeldje.

In de eetzaal werd ons daarna een kop koffie gepresenteerd en een van de schilderijen bewonderd uit de portretten-galerij van de abten sinds 1534. Het betrof hier het portret van prelaat Ceelen, geschilderd door de kunstenaar Derkinderen op het laatst der vorige eeuw. Het is een van zijn eerste werken en het wordt beschouwd als een van de beste portretten, die er sinds de gouden eeuw in Nederland gemaakt zijn. De Gemertse schilder, N. Winteroy is er met drie portretten uit de tweede helft der vorige eeuw vertegenwoordigd.

Een kijkje in het archief, het domein van de hr. van Bavel, liet de stichtingsakte van Berne uit het jaar 1134 zien, met een groot uithangzegel van de bisschop van Utrecht. De hr. van Bavel vertelde hierbij, dat de Abdij ontstaan was uit een gift van het echtpaar, de ridder Fulco en zijn vrouw Bessela, die geen kinderen hadden en hun bezit wegschonken om er een klooster van te maken. Van de vele aanwezige perkamenten en manuscripten liet de archivaris er een paar zien.

We brachten vervolgens een bezoek aan de bibliotheek met zijn groot aantal boeken, mooie wiegedrukken en prachtige miniaturen.

In de kerk met het nieuwe orgel werd herinnerd aan de orgelconcerten die al sinds vele jaren gedurende de zomermaanden in de abdijkerk worden gegeven door de meest beroemde organisten van de wereld. Een glazen vitrine in de sacristie bevat een aantal zilveren of verguld zilveren stukken, kerk-

zilver, dat weinig of niet meer wordt gebruikt, o.a. een antiek wierooksvat, monstrans, kelken van vroeger en heden, een zilveren abtsstaf enz.

Tot besluit gaf de hr. van Bavel een uiteenzetting van het tafelblad van Heeswijk; aan de beschrijving hiervan is onlangs een heel nummer van het tijdschrift "Antiek" gewijd. Het blad dateert van kort na 1500; van dergelijke bladen zijn er nog slechts vijf in de gehele wereld. Het blad is beschilderd geweest met bijbelse taferelen uit het oude en het nieuwe testament, die betrekking hebben op de maaltijd, door beschadiging is een gedeelte van de beschildering verdwenen.

Rond half zes was de rondleiding beëindigd. De deelnemers waren uiterst tevreden, omdat ze hadden kunnen genieten van een zeer deskundige en interessante uiteenzetting, verzorgd door iemand met een grote kennis van en een grote liefde voor zijn vak.

M.H.J. Pennings.

HET HEEMKAMP, gehouden te SINT OEDENRODE van 9 tot en met 12 juli 1969. Verslag van M.J.de Wit. (III) Slot.

Met mijn verslag in het vorig nummer waren we gekomen tot vrijdagvoormiddag + half elf, toen men van het cafeetje op het gehucht Casteren verder trok de gemeente Liempd in. Eerst een bezoek aan de duiventoren. Op het gehucht Casteren op ongeveer 25 meter afstand van de Dommel staat een oude hoeve waarvan het grondgebied vroeger ongeveer 60 ha. besloeg. In het tijdsverloop van de laatste honderd jaar is deze hoeve gesplitst in een viertal boerderijen, die in de buurtschap Casteren bijgebouwd zijn. Tegen het woongedeelte van de oude hoeve staat nog een woonhuis, dat grotere afmetingen heeft wat de hoogte betreft, waarvan de bouwstijl wat luxueuzer is en dat op een heuveltje staat wegens de nabijheid van de Dommel. Dit huis werd vroeger kennelijk bewoond door de eigenaar. Op het erf staat de oude duiventoren, een stenen bouwwerk van + 15 meter hoog en + 4 meter breed. De onderste geleding heeft dienst gedaan als bakhuis, daar er een bakoven in gebouwd is. In de bovenste geleding werden vroeger enkele honderden duiven gehouden door de eigenaar. Deze mochten hun voedsel zoeken op de landerijen in de omgeving.